

MESTO NITRA

Materiál na rokovanie Mestského zastupiteľstva v Nitre

Predkladateľ:	JUDr. Igor Kršiak, prednosta MsU v Nitre
Číslo materiálu:	286/2015
Názov materiálu:	Informatívna správa o reštaurovaní a ďalšom postupe obnovy pamiatkových objektov a umeleckých diel na území mesta Nitra
Spracovateľ:	M gr. Dagmar Bojdová, vedúca odboru kultúry M gr. Terézia Zaujecová, referentka pre pamätihodnosti
Napísal:	M gr. Terézia Zaujecová
Prizvať :	
Dátum rokovania MZ:	10. 9. 2015
Dátum vyhotovenia:	24. 8. 2015

Návrh na uznesenie:	Mestské zastupiteľstvo v Nitre p r e r o k o v a l o Informatívnu správu o reštaurovaní a ďalšom postupe obnovy pamiatkových objektov a umeleckých diel na území mesta Nitra b e r i e n a v e d o m i e Informatívnu správu o reštaurovaní a ďalšom postupe obnovy pamiatkových objektov a umeleckých diel na území mesta Nitra
----------------------------	--

Podpis predkladateľa:	
------------------------------	--

Informatívna správa o reštaurovaní a ďalšom postupe obnovy pamiatkových objektov a umeleckých diel na území mesta Nitry

Predkladáme informatívnu správu o pamiatkových objektoch na území mesta Nitry spolu s návrhom postupného reštaurovania a obnovy drobnej architektúry.

V meste Nitra sa nachádza 87 objektov národných kultúrnych pamiatok a 107 objektov zaradených do evidencie pamätihodností. Horné mesto je Mestskou pamiatkovou rezerváciou / MPR /, v mestskej časti Staré mesto, Zobor a Chrenová je ochranné pásmo MPR a v Dolnom meste sa nachádza pamiatková zóna.

Mesto Nitra vsnahe naplňať § 14 zákona 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu každoročne vyčleňuje časť rozpočtu Mesta Nitry na rôzne druhy opráv pamiatkového fondu, pamätihodností a umeleckých diel. Finančné prostriedky sú použité na opravu a ochranu pamiatok, ktoré sú majetkom mesta /budovy, drobná architektúra/, alebo prostredníctvom dotácií podporuje aj aktivity vlastníkov národných kultúrnych pamiatok a pamätihodností na území mesta.

A. Objekty, ktoré sú národnými kultúrnymi pamiatkami a sú vo vlastníctve Mesta Nitry : Mestský dom, Štefánikova tr. 1; Synagóga, Ul. Pri Synagóge; Kasáreň / Mestská tržnica, Štefánikova tr. 50; Škola a vila A. Šulgana, A. Šulgana 1; časť obytného komplexu, Misionárska ul.; budova strážnej veže, tzv. Tureckej varty, vrch Borina; časť objektov bývalých kasární, areál Martinského vrchu; budova bývalej školy, Ovocinárska 62; náhrobníky Jána Damborského /Mestský cintorín a Kláry Látečkovej /cintorín v Dolných Krškanoch a archeologická lokalita tzv. Mačací hrádok, Chrenová.

B. Drobná architektúra

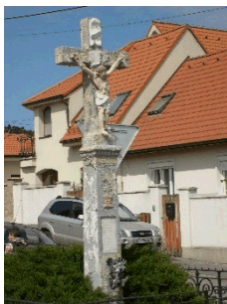
V súčasnosti sa na území mesta Nitry nachádza približne 100 umeleckých diel, ktoré sú súčasťou majetku mesta alebo nemajú určeného vlastníka a nachádzajú sa na verejných plochách. Z toho približne 50 umeleckých diel bolo súčasťou výstavby v rokoch 1970-1990 /napr. Znovuzrodenie ako súčasť areálu Polikliniky Klokočina, Krajina úrodná pred bývalým kinom Lipa/ alebo boli doplnené neskôr a vhodne dotvárajú architektúru mesta /napr. Proglas pod Nitrianskym hradom, Brána – Zoborské listiny pod Zoborom a.p./.

Väčšina týchto diel je dnes súčasťou zoznamu pamätihodností mesta Nitry, ktorý je prílohou VZN č.5/2009 o národných kultúrnych pamiatkach a pamätihodnostiach.

Vplyvom poveternostných podmienok i vandalizmu však umelecké diela často chátrajú alebo sú poškodzované. Od r.1992 sa Mesto Nitra venuje postupnému reštaurovaníu týchto diel. Opravené boli viaceré umelecké diela, ktorých časť bola reštaurovaná a časť znovu odlievaná v odolnejších materiáloch /príloha 1/.

Reštaurovanie diel je postupný proces, ktorý pokračuje v každom roku v závislosti od výšky finančných prostriedkov. Diela sú reštaurované na základe stavu, ktorý posudzuje odborník - reštaurátor, v prípade, že sa nachádzajú v MPR alebo v pamiatkovej zóne mesta sa k ich obnove vyjadruje aj Krajský pamiatkový úrad v Nitre.

Návrh reštaurovania umeleckých diel :

I. Kamenný kríž /roh ulíc Bottova a Golianova, mestská časť Čermáň

Kamenný kríž z r. 1840, neodborne renovovaný v r. 1896 a 1947. Na kríži je viacero nevhodných náterov, ktoré sa postupne odlupujú a vzadu je prichytený dvoma kovovými sponami, keďže bol v minulosti zlomený. V r.2015 podaná žiadosť o dotáciu na opravu kríža z prostriedkov Nadácie SLSP nebola podporená. Kríž je v dezolátnom stave a pre jeho zachovanie je potrebná reštaurovanie a konzervovanie.

II. Kamenný kríž / Kalvárska ulica, mestská časť Staré mesto, pamätihodnosť mesta Nitry HNP 19/2012

Kamenný kríž z r. 1773. Viackrát neodborne renovovaný, doplnený novodobým kamenným oplotením.

Na základe metodického usmernenia KPÚ v Nitre je potrebné reštaurovanie kríža a odstránenie nevhodného oplotenia.

III. Kamenný kríž / roh ulíc Dvorčianska a Novozámocká, mestská časť Dolné Krškany

Kamenný kríž z r. 1793, neodborne renovovaný v r. 1881. Na kríži je nový neodborný náter.

IV. Pamätník padlých hrdinov v I.sv. vojne / park Sihot', mestská časť Staré mesto, pamätihodnosť mesta Nitry HNP 26/2012

Umelecké dielo k pamiatke ukončenia I. sv. vojny z r. 1918. Dielo je obrastené machom, je potrebné jeho očistenie a doplnenie zlátenia písmen.

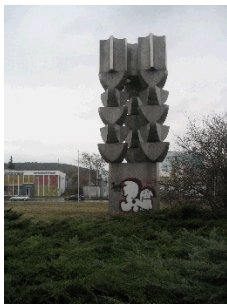
Autor : akad. soch. A. Finta

Materiál : kameň

V. Sv. Ján Nepomucký / Župné námestie, pamätihodnosť mesta Nitry HNP 49/2012

Kópia kamennej sochy sv. Jána Nepomuckého, ktorá pôvodne stála v týchto miestach pri moste cez rieku Nitrečku. Kópia vytvorená v r. 1998, v r.2014 očistený poškodený stĺp sochy. Socha dnes silne znečistená.

VI. Tri klasy / kruhový objezd Štúrova ul., mestská časť Staré mesto

Umelecké dielo s témou Nitry ako centra poľnohospodárstva. Dielo je poškodené nápismi v spodnej časti, od svojho vzniku nebolo čistené.

Autor : doc. akad. soch. Alexander Vika, dr. h. c.

Materiál : betón, eloxovaný hliník

VII. Pamätník víťazstva / Štefánikova tr. 68, mestská časť Staré mesto, pamätihodnosť mesta Nitry HNP 28/2012

Umelecké dielo k pamiatke ukončenia II.sv. vojny, je miestom slávnostných zhromaždení v meste a od svojho vzniku v r.1964 nebolo čistené.

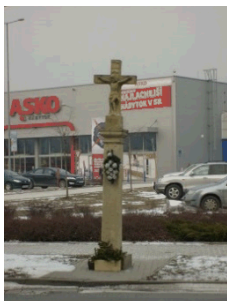
Autor : akad. soch. Tibor Bartfay

Materiál : betónový základ, žulový obklad, bronz

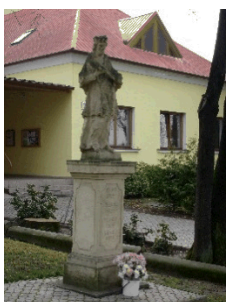
VII. Kamenný kríž / Párovská ul., mestská časť Staré mesto, pamätihodnosť mesta Nitry HNP 22/2012

Kamenný kríž z r. 1774, reštaurovaný v r. 2000. Dnes silne znečistený machom a nečistotami z okolia.

VIII. Kamenný kríž / Štúrova ul., mestská časť Staré mesto, pamätihodnosť mesta Nitry HNP 20/2012

Kamenný kríž pri bývalom cukrovare z r.1889, renovovaný v r. 1900 a 2000. Dnes silne znečistený machom a nečistotami z okolia.

IX. Sv. Ján Nepomucký /areál R.-k. kostola sv. Martina, mestská časť Chrenová, pamätihodnosť mesta Nitry HNP 50/2012

Socha sv. Jána Nepomuckého z r. 1738 pôvodne stála pri mýtnom moste k Tormošu, renovovaná v r. 1921, 1938, 1970, reštaurovaná v r. 2000. Dnes silne znečistená machom a nečistotami z okolia.

X. Kamenný kríž / Štúrova ul., pamätihodnosť mesta Nitry HNP 21/2012

Kamenný kríž postavený pre r. 1886, kedy bol už renovovaný a v r.2000 reštaurovaný. Dnes silne znečistený machom a nečistotami z okolia.

Návrh riešenia :

K umeleckým dielam /č.I. –VII./ je spracovaný reštaurátorský posudok a vyžiadané cenové ponuky na jednotlivé opravy autorských diel. Rozsah opráv závisí od vyčlenených finančných prostriedkov v rozpočte Mesta Nitry.

XII. Originály a torzá umeleckých diel

Mesto Nitra je dnes vlastníkom originálov sôch a ich podstavcov, z ktorých boli vytvorené kópie a umiestnené na verejných priestranstvách na území mesta. Časť originálov je konzervovaná a umiestnená v interiéri / časť vo vestibule MsÚ v Nitre, časť v sklade Kolégia piaristov v Nitre, časť v depozite Diecézneho múzea a Mestských služieb/. Zámerom ďalšieho nakladania z týmito dielami je ich umiestnenie v priestore plánovaného lapidária v areáli Martinského vrchu.

Návrh riešenia :

Vyčleniť v rozpočte mesta Nitry finančné prostriedky na spracovanie návrhov na reštaurovanie – odborné posúdenie jednotlivých diel, ukončenie konzervácie originálov diel a ich premiestnenie.

XIII. Symboly mesta Nitry

Pravdepodobne z obdobia stredoveku sa zachovali vyobrazenia erbu mesta Nitry - kamenný erb mesta /predpoklad 15.storočie/ a mestský erb na platni z červeného mramoru /pravdepodobne z bývalej Tureckej brány zo 16.storočia/. Okrem týchto najcennejších premetov je viacero novodobých vyobrazení historického aj súčasného erbu mesta v rôznych materiáloch. Dnes sú umiestnené v sklade MsÚ v Nitre.

Na uvedených kamenných dielach je potrebné urobiť umelecko-historický výskum, ktorý dokáže datovať a bližšie určiť ich pôvod.

Návrh riešenia :

Vyčleniť finančné prostriedky na realizáciu umelecko-historického výskumu a pripraviť návrh vhodnej prezentácie symbolov mesta v priestore budovy MsÚ v Nitre.

Predpokladaná celková suma na opravu, reštaurovanie, konzervovanie vyššie uvedených diel je cca. 75 000€.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Mesto Nitra disponuje širokým fondom národných kultúrnych pamiatok, pamätihodností a umeleckých diel, ktoré vyžadujú starostlivosť. Plán ďalšieho postupu ich obnovy bude použitý ako podklad pri spracovaní rozpočtu mesta Nitry v kapitole odboru kultúry na najbližšie roky.

Komisia MZ pre kultúru, cestovný ruch a zahraničné vzťahy na svojom zasadnutí dňa 13.5.2015 prerokovala Informatívnu správu o reštaurovaní a ďalšom postupe obnovy pamiatkových objektov a umeleckých diel na území mesta Nitra a odporučila ju predložiť Mestskému zastupiteľstvu v Nitre.

Mestská rada v Nitre prerokovala dňa 4.8.2015 Informatívnu správu o reštaurovaní a ďalšom postupe obnovy pamiatkových objektov a umeleckých diel na území mesta Nitry a v zmysle uznesenia č.475/2015-MR odporúča Mestskému zastupiteľstvu uložiť prednostovi MsÚ v Nitre pripraviť do rozpočtu mesta Nitry na r. 2016 a r.2017 návrh v minimálnej čiastke 50 000€ na obnovu kultúrnych pamiatok.